

14. Загальні вимоги до порядку подання, захист, розкриття інформації про фінансові операції суб'єктами первинного фінансового моніторингу

Обов'язки щодо подання інформації державним органам про окремі фінансові операції у разі їх виявлення суб'єктами первинного фінансового моніторингу, а також визначення про які саме фінансові операції, встановлені Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» (далі – Закон), а саме:

- первинний фінансовий моніторинг, це сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, спрямованих на виконання вимог цього Закону, що включають проведення обов'язкового та внутрішнього фінансового моніторингу;
- обов'язковий фінансовий моніторинг, це сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, зокрема, з обов'язкового звітування Держфінмоніторингу України про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу відповідно до статті 15 Закону;
- внутрішній фінансовий моніторинг, це сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, зокрема, з подання інформації Держфінмоніторингу України про фінансові операції, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу відповідно до статті 16 Закону, та мають високий ступінь ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України про фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, протягом трьох робочих днів з дня їх реєстрації або спроби їх проведення;
- подання суб'єктом первинного фінансового моніторингу інформації про фінансову операцію, що відповідно до статті 15 Закону підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу, здійснюється протягом трьох робочих днів з дня її реєстрації.
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України про фінансові операції, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу, якщо є достатні підстави підозрювати, що вони пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, у день виникнення підозр, але не пізніше ніж через десять робочих днів з дня реєстрації таких операцій або спроби їх проведення;
- рішення про подання або неподання Держфінмоніторингу України інформації про фінансову операцію, що підлягає внутрішньому фінансовому моніторингу, приймає відповідальний працівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу (філії, іншого відокремленого підрозділу суб'єкта первинного фінансового моніторингу) відповідно до внутрішніх процедур, передбачених правилами проведення фінансового моніторингу відповідно до статті 16 Закону та у разі прийняття рішення про подання Держфінмоніторингу України інформації про фінансову операцію така інформація подається не пізніше 10 робочих днів з дня її реєстрації;
- до повноважень відповідального працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу належить прийняття рішення про повідомлення Держфінмоніторингу України про фінансові операції, щодо яких є мотивовані підозри, що вони пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або якщо вони пов'язані, стосуються чи призначені для фінансування тероризму;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України, у разі відмови ним від встановлення ділових відносин, якщо здійснення ідентифікації клієнта відповідно до вимог законодавства є неможливим, про осіб, які мали намір встановлення ділових відносин, протягом одного робочого дня, але не пізніше наступного робочого дня з дня відмови;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України, у разі відмови від проведення фінансової операції (за винятком операцій щодо зарахування коштів, які надходять на рахунок такого клієнта), якщо здійснення ідентифікації клієнта відповідно до вимог законодавства є неможливим, про проведення таких операцій та осіб, які мають або мали

намір їх провести, протягом одного робочого дня, але не пізніше наступного робочого дня з дня відмови;

- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України, у разі прийняття ним рішення про відмову від проведення фінансової операції, якщо фінансова операція містить ознаки фінансові операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу відповідно до статті 15 Закону, протягом одного робочого дня, але не пізніше наступного робочого дня з дня відмови;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України, у разі прийняття ним рішення про відмову від проведення фінансової операції, якщо фінансова операція містить ознаки фінансові операцій, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу відповідно до статті 16 Закону, протягом одного робочого дня, але не пізніше наступного робочого дня з дня відмови;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України, у разі прийняття ним рішення про зупинення проведення фінансової операції, якщо фінансова операція містить ознаки фінансові операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу відповідно до статті 15 Закону, в день зупинення проведення фінансової операції;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України, у разі прийняття ним рішення про зупинення проведення фінансової операції, якщо фінансова операція містить ознаки фінансові операцій, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу відповідно до статті 16 Закону, в день зупинення проведення фінансової операції;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України, у разі зупинення проведення фінансової операції, якщо її учасником або вигодоодержувачем за нею є особа, яку включено до переліку осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або щодо яких застосовано міжнародні санкції, в день зупинення проведення фінансової операції відповідно до статті 17 Закону;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України про виявлені фінансові операції, стосовно яких є достатні підстави підозрювати, що вони пов'язані, стосуються або призначені для фінансування тероризму, в день їх виявлення або спроби їх проведення, а також інформувати про це Службу безпеки України;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний повідомляти Держфінмоніторингу України та Службу безпеки України, невідкладно, в день виникнення підозр, про фінансові операції, у разі, якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу, який проводить фінансові операції, має достатні підстави підозрювати, що такі фінансові операції пов'язані, стосуються або призначені для фінансування терористичної діяльності, терористичних актів чи терористичних організацій та організацій або осіб, до яких застосовані міжнародні санкції;
- до повноважень відповідального працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу належить прийняття рішення про інформування Служби безпеки України, про фінансові операції, щодо яких є підозри, що вони пов'язані, стосуються чи призначені для фінансування тероризму;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу вживає відповідних запобіжних заходів, спрямованих, зокрема, на систематичне повідомлення Держфінмоніторингу України про фінансові операції з клієнтами країн, у яких рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) не застосовуються або застосовуються недостатньою мірою, в межах визначених законодавством такої держави, у разі, якщо застосування зазначених заходів не дозволяється законодавством такої держави, та у разі, якщо філії, інші відокремлені підрозділи та дочірні підприємства суб'єкта первинного фінансового моніторингу, розташовані в таких державах.

Крім вказаних випадків, суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані надавати інформацію державним органам на їх вимогу у наступних випадках визначених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму», а саме, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний:

- сприяти в межах чинного законодавства працівникам Держфінмоніторингу України в проведенні аналізу фінансових операцій;

- надавати на запит Держфінмоніторингу України додаткову інформацію з приводу фінансових операцій, які стали об'єктом фінансового моніторингу, копії первинних документів, на підставі яких були проведені такі операції та пов'язані з ними фінансові операції, відомості про їх учасників, а також іншу інформацію, зокрема ту, що становить банківську або комерційну таємницю, таємницю страхування, копії документів, необхідні для виконання покладених на Держфінмоніторинг України завдань, протягом п'яти робочих днів з дати надходження запиту;
- надавати на запит Держфінмоніторингу України інформацію (у тому числі копії документів), необхідну для виконання ним запиту, що надійшов від уповноваженого органу іноземної держави, зокрема ту, що становить банківську або комерційну таємницю, протягом п'яти робочих днів з дати надходження запиту;
- у разі неможливості забезпечити надання інформації на вказані запити Держфінмоніторингу України, протягом п'яти робочих днів з дати надходження запиту, з об'єктивних причин, з урахуванням обсягу інформації, що запитується (форми її подання - електронної або письмової, копіювання або сканування, одержання даних з архівів тощо), погодити із Держфінмоніторингом України протягом робочого дня в день одержання запиту, але не пізніше наступного робочого дня термін подання запитуваної інформації, у порядку встановленому Держфінмоніторингом України за погодженням з відповідними суб'єктами державного фінансового моніторингу;
- надавати на запит Держфінмоніторингу України інформацію щодо відстеження (моніторингу) фінансових операцій клієнта, операції якого стали об'єктом фінансового моніторингу, у порядку встановленому Держфінмоніторингом України за погодженням з відповідними суб'єктами державного фінансового моніторингу;
- за дорученням Держфінмоніторингу України, наданим з метою виконання запиту уповноваженого органу іноземної держави про зупинення відповідної фінансової операції як такої, що може бути пов'язана з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, зупиняти проведення або забезпечити моніторинг фінансової операції відповідної особи у порядку, встановленому Держфінмоніторингом України за погодженням з відповідними суб'єктами державного фінансового моніторингу;
- забезпечувати на документальний запит безперешкодний доступ суб'єктів державного фінансового моніторингу та правоохоронних органів до документів або інформації, що міститься в них, відповідно до вимог закону;
- надавати на запит відповідного суб'єкта державного фінансового моніторингу інформацію, необхідну для перевірки фактів порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Одразу необхідно зазначити, що порядок забезпечення надання на документальний запит безперешкодного доступу до документів та інформації та порядок надання на запит відповідного суб'єкта державного фінансового моніторингу інформації, необхідної для перевірки фактів порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, будуть наведені у розділі, стосовно порядку нагляду та проведення перевірок діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу, а порядок забезпечення на документальний запит безперешкодного доступу правоохоронних органів до документів або інформації, що міститься в них, відповідно до вимог закону, встановлений відповідними законодавчими актами, які визначають права відповідних правоохоронних органів та порядок одержання ними у визначених цими законодавчими актами випадках інформацію та доступу до документів на їх документальний запит.

У всіх випадках надання інформації про фінансові операції та їх учасників, стосовно захисту та порядку передачі інформації державним органам Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» встановлені наступні застереження, а саме:

- інформація, що надається згідно з вимогами Закону, є такою, що має обмежений доступ;

- обмін інформацією, що надається згідно з вимогами Закону, її розкриття, її захист суб'єктами первинного фінансового моніторингу, здійснюються відповідно до закону;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний вживати заходів щодо запобігання розголошенню (зокрема особам, стосовно фінансових операцій яких проводиться перевірка) інформації, що подається Держфінмоніторингу України, та іншої інформації з питань фінансового моніторингу (у тому числі про факт подання такої інформації або отримання запиту від Держфінмоніторингу України);
- працівникам суб'єкта первинного фінансового моніторингу, які подали Держфінмоніторингу України інформацію про фінансову операцію, забороняється повідомляти про це осіб, які брали (беруть) участь у її проведенні, та будь-яких третіх осіб;
- працівникам суб'єкта первинного фінансового моніторингу, які одержали запит Держфінмоніторингу України та/або надали відповідь на такий запит Держфінмоніторингу України, забороняється інформувати про це осіб, які брали (беруть) участь у фінансових операціях, визначених у запиті або відповіді, а також будь-яких третіх осіб;
- суб'єкт первинного фінансового моніторингу, його посадові особи та інші працівники не несуть дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності за подання Держфінмоніторингу України інформації про фінансову операцію, якщо вони діяли в межах Закону, навіть якщо такими діями завдано шкоди юридичним або фізичним особам, та за інші дії, пов'язані з виконанням Закону;
- подання інформації суб'єктом первинного фінансового моніторингу Держфінмоніторингу України в установленому порядку не є порушенням професійної таємниці, таємниці страхування, банківської або комерційної таємниці;
- порядок подання Держфінмоніторингу України інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції, що можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, встановлюється для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (крім банків) Кабінетом Міністрів України;
- інформація про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, отримана Держфінмоніторингом України, обліковується ним у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Більш детально про особливості подання інформації Держфінмоніторингу України у різних випадках буде вказано у наступних відповідних розділах, однак одразу необхідно зазначити, що відповідно до положень Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму»:

- суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний у разі отримання від Держфінмоніторингу України повідомлення про некоректне (неправильне) заповнення полів у повідомленні про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, подати протягом трьох робочих днів до Держфінмоніторингу України належним чином оформлене повідомлення про цю фінансову операцію;
- належним чином оформлене повідомлення про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, це оформлене та подане до Держфінмоніторингу України відповідно до порядку подання встановленому Кабінетом Міністрів України повідомлення про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу;
- неподання суб'єктом первинного фінансового моніторингу інформації про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, Держфінмоніторингу України це:
 - неподання інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу (відсутність на обліку у Держфінмоніторингу України належним чином оформленого та поданого зазначеним суб'єктом первинного фінансового моніторингу повідомлення (інформації) про такі фінансові операції);
 - повторне подання неналежним чином оформленого повідомлення (інформації) про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, яке не взято на облік Держфінмоніторингом

України (під повторним поданням неналежним чином оформленого повідомлення (інформації) про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, слід розуміти послідовне подання суб'єктом первинного фінансового моніторингу трьох неналежним чином оформлених повідомлень про одну й ту саму фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу);

- умисне подання суб'єктом первинного фінансового моніторингу завідомо недостовірної інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, Держфінмоніторингу України, це умисне подання завідомо недостовірної інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, яка не відповідає дійсності.

14.1. Загальні вимоги до порядку захист, розкриття та передачі суб'єктами первинного фінансового моніторингу інформації про фінансові операції та їх учасників Держфінмоніторингу України, встановлені Кабінетом міністрів України

Як зазначалось раніше, порядок подання Держфінмоніторингу України інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, інші фінансові операції, що можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму, встановлюється для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (крім банків) Кабінетом Міністрів України. Цей порядок встановлений постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації фінансового моніторингу», та полягає у наступному:

- ❖ суб'єкт первинного фінансового моніторингу у визначених Законом випадках надсилає Держфінмоніторингу України повідомлення про фінансову операцію, що внесена до реєстру, за формою та в порядку його заповнення, встановлених Держфінмоніторингом України;
- ❖ повідомлення про фінансову операцію може містити інформацію про кілька фінансових операцій, що внесені до реєстру;
- ❖ повідомлення про фінансову операцію суб'єкт первинного фінансового моніторингу надсилає Держфінмоніторингу України в електронному вигляді, а у разі несистематичного надсилання (протягом одного календарного року не більш як про чотири зареєстровані фінансові операції) - на паперових носіях;
- ❖ у разі коли у суб'єкта первинного фінансового моніторингу виникає потреба подати протягом одного календарного року повідомлення про п'яту та наступні фінансові операції, суб'єкт первинного фінансового моніторингу забезпечує його надсилання в електронному вигляді;
- ❖ у разі неможливості у встановлені Законом строки надіслати Держфінмоніторингу України повідомлення про фінансову операцію в електронному вигляді таке повідомлення надсилається на паперових носіях;
- ❖ за рішенням суб'єкта первинного фінансового моніторингу його відокремлені підрозділи можуть самостійно проводити реєстрацію фінансових операції та подавати інформацію про них Держфінмоніторингу України;
- ❖ повідомлення про фінансову операцію складається з інформації про суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремлений підрозділ), який його надсилає, та інформації про фінансову операцію, що внесена до реєстру;
- ❖ у повідомленні про фінансову операцію, що надсилається суб'єктом первинного фінансового моніторингу на підставі інформації, яка надійшла від його відокремленого підрозділу, повинні міститися реквізити цього підрозділу, а перелік обов'язкових реквізитів визначається Держфінмоніторингом України;
- ❖ у разі отримання від Держфінмоніторингу України повідомлення про відмову у взяті на облік інформації про фінансові операції, суб'єкт первинного фінансового моніторингу (його відокремлений підрозділ) зобов'язаний протягом трьох робочих днів з дати надходження такого повідомлення подати Держфінмоніторингу України належним чином оформлене повідомлення про фінансову операцію;
- ❖ у разі подання Держфінмоніторингу України трьох неналежним чином оформлених повідомлень про одну і ту саму фінансову операцію, інформація про таку фінансову операцію вважається неподаною;

- ❖ якщо з будь-яких причин суб'єкт первинного фінансового моніторингу (відокремлений підрозділ) не отримав від Держфінмоніторингу України протягом десяти робочих днів з дати надходження повідомлення про вручення поштового відправлення або протягом двох робочих днів з дати відправлення повідомлення про фінансову операцію в електронному вигляді, повідомлення про взяття (відмову у взятті) на облік інформації про фінансові операції надісланої Держфінмоніторингу України, такий суб'єкт первинного фінансового моніторингу (відокремлений підрозділ) звертається до Держфінмоніторингу України для з'ясування причини неотримання відповідного повідомлення;
- ❖ якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу прийняв рішення про відмову від встановлення ділових відносин з клієнтом у зв'язку з неможливістю здійснення його ідентифікації відповідно до вимог законодавства, суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний протягом одного робочого дня з дати відмови, але не пізніше наступного робочого дня повідомити Держфінмоніторинг України про особу, яка мала намір провести фінансову операцію та у цьому випадку повідомлення про відмову від встановлення ділових відносин з клієнтом складається суб'єктом первинного фінансового моніторингу у довільній формі з викладенням обставин, за яких звернувся клієнт, та із зазначенням всієї наявної інформації про нього;
- ❖ інформацію на запит Держфінмоніторингу України суб'єкт первинного фінансового моніторингу подає на паперових носіях разом із супровідним листом, в якому зазначається перелік документів (копій документів), що подаються, а копії документів повинні бути засвідчені підписом керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, скріпленим печаткою.

Також, у всіх випадках подання інформації до Держфінмоніторингу України необхідно виконувати наступні вимоги, встановлені постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації фінансового моніторингу», а саме:

- ❖ будь-яка інформація, яку суб'єкт первинного фінансового моніторингу подає Держфінмоніторингу України на паперових носіях надсилається поштою з повідомленням про вручення поштового відправлення або нарочним;
- ❖ у разі коли суб'єкт первинного фінансового моніторингу подає інформацію Держфінмоніторингу України на паперових носіях, підтвердженням дотримання ним строків подання такої інформації, передбачених Законом, є наявність у суб'єкта документа, виданого оператором поштового зв'язку, що підтверджує факт надсилання відповідної інформації з повідомленням про вручення поштового відправлення;
- ❖ будь-яка інформація, яку суб'єкт первинного фінансового моніторингу подає Держфінмоніторингу України в електронному вигляді надсилається захищеними каналами зв'язку;
- ❖ суб'єкт первинного фінансового моніторингу подає інформацію за адресами, визначеними Держфінмоніторингом України;
- ❖ документи, що підтверджують факт подання інформації Держфінмоніторингу України, зберігаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу протягом п'яти років.

Підсумовуючи наведене, необхідно відзначити наступні особливості надання інформації суб'єктом первинного фінансового (його відокремленим підрозділом) Держфінмоніторингу України:

- ❖ тільки у випадку, коли суб'єкт первинного фінансового моніторингу відмовляє клієнту на підставі вимоги статті 10 Закону від встановлення ділових відносин з ним, у зв'язку з неможливістю здійснення його ідентифікації відповідно до вимог законодавства, суб'єкт первинного фінансового моніторингу може надсилати повідомлення у довільній формі з викладенням обставин, за яких звернувся клієнт, та із зазначенням всієї наявної інформації про клієнта;
- ❖ форма подання інформації на запит Держфінмоніторингу України визначена тільки на паперових носіях разом із супровідним листом, в якому зазначається перелік документів (копій документів), що подаються, а копії документів повинні бути засвідчені підписом тільки керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, скріпленим печаткою, а підтвердженням дотримання строків подання такої інформації, передбачених Законом, є наявність у суб'єкта первинного фінансового моніторингу документа, виданого оператором поштового зв'язку, який зберігаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу протягом п'яти років;

❖ у всіх інших випадках суб'єкт первинного фінансового моніторингу (його відокремлений підрозділ) надсилає Держфінмоніторингу України повідомлення про фінансову операцію, виключно за формою та в порядку його заповнення, встановлених Держфінмоніторингом України та може ці форми (файли) надсилати в електронному вигляді тільки захищеними каналами зв'язку, або на паперових носіях виключно поштою з повідомленням про вручення поштового відправлення або нарочним, а підтвердженням дотримання строків подання такої інформації, передбачених Законом, є наявність у суб'єкта первинного фінансового моніторингу документа, виданого оператором поштового зв'язку, який зберігаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу протягом п'яти років.

14.2. Загальні вимоги до порядку взяття на облік Держфінмоніторингом України інформації про фінансові операції та їх учасників надісланої суб'єктами первинного фінансового моніторингу, встановлені Кабінетом міністрів України

Як зазначалось раніше, інформація про фінансову операцію, що підлягає фінансовому моніторингу, отримана Держфінмоніторингом України, обліковується ним у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Цей порядок встановлений в постанові Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації фінансового моніторингу», та полягає у наступному:

- інформація про фінансову операцію береться на облік Держфінмоніторингом України шляхом її внесення до Єдиної державної інформаційної системи у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів і фінансуванню тероризму;
- інформація про фінансову операцію береться на облік Держфінмоніторингом України після підтвердження того, що повідомлення про таку фінансову операцію оформлене та подане належним чином, але не пізніше наступного робочого дня після надходження такої інформації в електронному вигляді, а у разі надходження інформації на паперових носіях - не пізніше ніж протягом трьох робочих днів після надходження такої інформації;
- після взяття на облік інформації про фінансову операцію Держфінмоніторинг України протягом трьох робочих днів повідомляє про це суб'єкта первинного фінансового моніторингу (його відокремлений підрозділ), який подав таку інформацію;
- у разі надходження неналежним чином оформленої інформації про фінансову операцію Держфінмоніторинг України відмовляє у взятті на облік такої інформації та протягом трьох робочих днів повідомляє про це суб'єкта первинного фінансового моніторингу (його відокремлений підрозділ), який подав таку інформацію;
- форма повідомлення про взяття (відмову у взятті) на облік інформації про фінансову операцію на паперових носіях, структура файлів інформаційного обміну в електронному вигляді та порядок їх доведення до суб'єкта первинного фінансового моніторингу (його відокремленого підрозділу) визначаються Держфінмоніторингом України.

Підсумовуючи наведене в останніх розділах, необхідно відзначити, що Кабінет міністрів України встановив, що всі форми (файли), які використовує Держфінмоніторинг України при обміні будь-якою інформацією з суб'єктами первинного фінансового моніторингу (його відокремленими підрозділами) затверджені наказами Держфінмоніторингу України, а також, що суб'єкти первинного фінансового моніторингу (його відокремлені підрозділи) теж можуть надавати інформацію Держфінмоніторингу України виключно у вигляді форм (файлів), затверджених наказами Держфінмоніторингу України, за винятком двох випадків, а саме:

- коли суб'єкт первинного фінансового моніторингу відмовляє клієнту на підставі вимоги статті 10 Закону від встановлення ділових відносин з ним, у зв'язку з неможливістю здійснення його ідентифікації відповідно до вимог законодавства - він може надсилати повідомлення у довільній формі з викладенням обставин, за яких звернувся клієнт, та із зазначенням всієї наявної інформації про клієнта;
- коли суб'єкт первинного фінансового моніторингу подає інформації на запит Держфінмоніторингу України - він подає інформацію із супровідним листом довільної форми, в якому зазначається перелік

документів (копій документів), що подаються, а копії документів повинні бути засвідчені підписом тільки керівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, скріпленим печаткою;

• у всіх цих випадках буде виконана вимога Закону, а саме, обмін інформацією, що надається згідно з вимогами Закону, її розкриття, її захист суб'єктами первинного фінансового моніторингу, Держфінмоніторингом України, здійснюються відповідно до закону.

Враховуючи наведене, далі буде викладено основні вимоги до форм (файлів), які повинні використовуватись при обміні інформацією між суб'єктами первинного фінансового моніторингу та Держфінмоніторингом України, затверджені відповідними наказами Держфінмоніторингу України.

14.3. Особливості передачі інформації про фінансові операції на паперових носіях, встановлені Держфінмоніторингом України

Для обміну інформацією стосовно фінансових операцій про які повідомляється суб'єктами первинного фінансового моніторингу Держфінмоніторингу України на паперових носіях, наказом Державного комітету фінансового моніторингу «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» затверджені наступні форми:

- ❖ № 4-ФМ «Повідомлення про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу»;
- ❖ № 5-ФМ «Повідомлення про взяття фінансової операції на облік або про відмову від взяття на облік Держфінмоніторингом»;

Необхідно зазначити, що форма № 2-ФМ «Реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу» також використовується, як додаток до форми № 4-ФМ при поданні інформації до Держфінмоніторингу України на паперових носіях у якості витягу з реєстру фінансових операцій.

Стосовно порядку обміну інформацією про фінансових операцій на паперових носіях, наказом Державного комітету фінансового моніторингу «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» встановлені наступні вимоги:

- ❖ при наданні суб'єктами первинного фінансового моніторингу інформації про фінансові операції Держфінмоніторингу України згідно з відповідними формами на паперовому носії заповнені бланки форм подаються на адресу Держфінмоніторингу України: вул. Білоруська, 24, м. Київ, 04655, МСП 655, у роздрукованому вигляді або заповнюються за допомогою ручки розбірливо друкованими літерами чорним або синім чорнилом (для форм з ручним способом заповнення);
- ❖ повідомлення про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу (форма № 4-ФМ), може містити відомості щодо декількох фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу (декілька форм № 2-ФМ);
- ❖ повідомлення про фінансові операції, що пов'язані, мають відношення або призначені для фінансування терористичної діяльності, терористичних актів чи терористичних організацій, повинно містити відомості лише про такі фінансові операції;
- ❖ на кожен фінансову операцію з наданого повідомлення (форма № 4-ФМ) Держфінмоніторинг України надсилає суб'єкту первинного фінансового моніторингу повідомлення про взяття (відмову від взяття) на облік встановленої форми (форма № 5-ФМ);
- ❖ до повідомлення (форма № 4-ФМ) додаються витяги з реєстру фінансових операцій суб'єкта первинного фінансового моніторингу (форма № 2-ФМ) з послідовно скріпленими та пронумерованими аркушами, починаючи з форми № 4-ФМ, які повинні містити усі розділи та відомості із зазначеного реєстру фінансових операцій, що стосуються даних фінансових операцій;
- ❖ повідомлення (форма № 4-ФМ) підписується особисто працівником суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремленого підрозділу), відповідальним за проведення фінансового моніторингу, або особою, що тимчасово виконує його обов'язки, із зазначенням повного найменування посади, прізвища, імені та по батькові;

- ❖ підпис засвідчується відбитком печатки суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремленого підрозділу);
- ❖ у разі якщо Держфінмоніторингом України виявлені помилки у повідомленні (форма № 4-ФМ), суб'єкту первинного фінансового моніторингу (відокремленому підрозділу) направляється повідомлення про відмову у взятті на облік Держфінмоніторингом цього повідомлення (форма № 5-ФМ);
- ❖ усі витяги з реєстру фінансових операцій (форма № 2-ФМ), що були прикладені до цього повідомлення (форма № 4-ФМ), також вважаються не взятими на облік;
- ❖ у цьому разі суб'єкт первинного фінансового моніторингу (відокремлений підрозділ) формує нове повідомлення (форма № 4-ФМ) з виправленими помилками та надсилає його Держфінмоніторингу України;
- ❖ у разі якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу (відокремлений підрозділ) отримав повідомлення про відмову у взятті на облік Держфінмоніторингом України інформації щодо окремої фінансової операції (форма № 2-ФМ) необхідно анулювати відповідний запис у реєстрі фінансових операцій, внести цю фінансову операцію з виправленими помилками за новим номером у реєстрі фінансових операцій та надати Держфінмоніторингу України у складі нового повідомлення (форма № 4-ФМ).

14.4. Особливості передачі інформації про фінансові операції в електронному вигляді, встановлені Держфінмоніторингом України

Наказом Державного комітету фінансового моніторингу «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» встановлено, що:

- при поданні інформації суб'єктами первинного фінансового моніторингу в електронному вигляді такі суб'єкти забезпечують подання інформації відповідно до складу реквізитів та структури файлів, затверджених Держфінмоніторингом України.

Подання інформації в електронному вигляді про фінансові операції здійснюється відповідно до вимог встановлених наказом Державного комітету фінансового моніторингу «Про затвердження Порядку електронної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державного комітету фінансового моніторингу України», яким визначено механізми взаємодії між суб'єктами первинного фінансового моніторингу (далі - СПФМ) та Державною службою фінансового моніторингу України (далі - ДКФМУ), а також вимоги та формати повідомлень електронного обміну щодо фінансового моніторингу та встановлено наступні вимоги.

Електронна інформаційна взаємодія СПФМ та ДКФМУ здійснюється відповідно до Законів України:

- «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму»;
- «Про електронні документи та електронний документообіг»;
- «Про електронний цифровий підпис»;
- «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах».

Для інформаційної взаємодії між ДКФМУ та СПФМ, їх відокремленими підрозділами використовуються такі види інформації (типи файлів інформаційного обміну), зокрема, при поданні інформації про фінансові операції:

- файл-повідомлення - електронний документ (набір даних визначеної структури), що формується СПФМ та надсилається ДКФМУ і містить інформацію про фінансові операції (далі - ФО), відомості щодо обліку СПФМ (відокремлених підрозділів) та відповідальних осіб;
- файл-повідомлення про взяття (відмову від взяття) на облік - електронний документ (набір даних визначеної структури), що формується ДКФМУ та надсилається СПФМ і містить інформацію про

обробку інформації про ФО або відомостей щодо обліку СПФМ (відокремлених підрозділів) та відповідальних осіб.

Необхідно враховувати, що:

- при інформаційному обміні використовуються ключі ЕЦП, які сертифіковані для СПФМ акредитованими центрами сертифікації ключів (де ЕЦП - спеціальне позначення символічного типу даних для передавання електронного цифрового підпису).
- надсилання файлів інформаційного обміну між СПФМ та ДКФМУ здійснюється у вигляді транспортних файлів - цифрових конвертів (далі - ТФ), які шифруються на адресу отримувача.

Зазначимо, що файл-повідомлення заповнюється за тими ж правилами, як і форма 4-ФМ та форма 2-ФМ, а файл-повідомлення про взяття (відмову від взяття) на облік формується Держфінмониторингом України за таким же принципом, як і форма 5-ФМ.

Література

1. Закон України від 28.11.2002 № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму» (зі змінами та доповненнями).
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2010 №747 «Деякі питання організації фінансового моніторингу» (зі змінами та доповненнями).
3. Наказ Державного комітету фінансового моніторингу від 26.08.2010 №148 «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» (зі змінами та доповненнями).
4. Наказ Державного комітету фінансового моніторингу від 30.08.2010 №152 «Про затвердження Порядку електронної взаємодії суб'єктів первинного фінансового моніторингу та Державного комітету фінансового моніторингу України» (зі змінами та доповненнями).